

Ο επαναστατικός τρόμος του Errico Malatesta

[...]Το μίσος και η επιθυμία για εκδίκηση είναι αχαλίνωτα συναισθήματα, που φυσιολογικά η καταπίεση ξυπνά και τροφοδοτεί· αλλά αν αυτά μπορεί ν' αποτελέσουν μια δύναμη χρήσιμη για την αποτίναξη του ζυγού, ίσως κατόπιν να αποδειχτούν μια αρνητική δύναμη όταν θα πρέπει ν' αντικατασταθεί η καταπίεση όχι με μια νέα καταπίεση, αλλά με την ελευθερία και την αδελφούνη μεταξύ των ανθρώπων. Γι' αυτό κι εμείς οφείλουμε να ενισχύουμε τη διέγερση εκείνων των ανώτερων συναισθημάτων που η ενεργητικότητά τους κατευθύνεται στη φλογερή αγάπη του καλού, προσέχοντας να μην ανασταλεί η ορμή, αποτελούμενη από καλούς και κακούς παράγοντες, η αναγκαία για τη νίκη. Ας δεχτούμε πως η μάζα θα δράσει καλύτερα σύμφωνα με τις παρορμήσεις της, παρά αν με το πρόσχημα της καθοδήγησης της, της βάζαμε ένα φρένο το οποίο θα μπορούσε να μετατραπεί σε μια νέα τυραννία -αλλά να θυμόμαστε πάντοτε ότι εμείς οι αναρχικοί δεν μπορούμε να είμαστε ούτε εκδικητές, ούτε «τιμωροί». Εμείς θέλουμε να είμαστε απελευθερωτές και οφείλουμε να δράσουμε ως τέτοιοι μέσω της διδαχής και του παραδείγματος.

Θ' ασχοληθώ εδώ μ' ένα πολύ σημαντικό ζήτημα, το οποίο άλλωστε είναι το μοναδικό σοβαρό επιχείρημα που παρουσιάζουν οι επικριτές μου σ' αυτήν τη συζήτηση: Την άμυνα της επανάστασης.

Υπάρχουν ακόμη πολλοί που γοητεύονται από την ιδέα του «τρόμου». Αυτοί νομίζουν ότι η γκιλοτίνα, οι τουφεκισμοί, οι σφαγές, οι εκτοπίσεις, η φυλακή («κρεμάλα και φυλακή» μου έλεγε προσφάτως ένας από τους πιο γνωστούς κομμουνιστές) είναι ισχυρά και απαραίτητα όπλα της επανάστασης και πιστεύουν ότι αν τόσες επαναστάσεις έχουν ηττηθεί ή δεν έχουν δώσει το αναμενόμενο αποτέλεσμα, οφείλεται στην καλοσύνη, στην «αδυναμία» των επαναστατών, οι οποίοι δεν καταδίωξαν, δεν καταπίεσαν και δεν έσφαξαν αρκετά.

Υπάρχει μια τρέχουσα προκατάληψη σε συγκεκριμένα επαναστατικά περιβάλλοντα, που έχει τις ρίζες της στη ρητορική και στις ιστορικές διαστρεβλώσεις των απολογητών της μεγάλης γαλλικής επανάστασης και η οποία ενδυναμώθηκε τα τελευταία χρόνια με την προπαγάνδα των μπολσεβίκων. Αλλά η αλήθεια είναι ακριβώς το αντίθετο· ο τρόμος υπήρξε ανέκαθεν εργαλείο της τυραννίας. Στη Γαλλία εξυπηρέτησε την παράλογη τυραννία του Ροβεσπιέρου και άνοιξε τον δρόμο στον Ναπολέοντα και την επακόλουθη αντίδραση. Στη Ρωσία κατεδίωξε και δολοφόνησε αναρχικούς και σοσιαλιστές, μακέλεψε εργάτες και εξεγερμένους αγρότες, και τελικά ανέκοψε την ορμή μιας επανάστασης που πραγματικά θα μπορούσε ν' ανοίξει ένα νέο κεφάλαιο στον πολιτισμό.

Εκείνοι που πιστεύουν στην επαναστατική αποτελεσματικότητα, η οποία απελευθερώνει από την καταπίεση και την αγριότητα, έχουν την ίδια νοοτροπία με τους νομικούς, που πιστεύουν ότι μπορεί ν' αποφευχθεί το έγκλημα και να βελτιωθεί ηθικά ο κόσμος μέσω των αυστηρών ποινών. Ο τρόμος, όπως και ο πόλεμος, αποκαλύπτει τα αταβιστικά, κτηνώδη συναισθήματα, ακόμη κι αν καλύπτονται καλά από ένα βερνίκι πολιτισμού και φέρνει στο προσκήνιο τα χειρότερα στοιχεία που διαθέτει ο πληθυσμός. Και αντί να χρησιμεύει για την υπεράσπιση της επανάστασης, τη δυσφημεί, την κάνει μισητή στις μάζες και, μετά από μια περίοδο άγριων συγκρούσεων, καταλήγει αναγκαστικά σ' αυτό που σήμερα θ' αποκαλούσαμε «εξομάλυνση», δηλαδή τη νομιμοποίηση και τη διαίωξη της τυραννίας. Είτε κερδίσει η μία είτε η άλλη παράταξη, θα καταλήγουμε πάντοτε στη συγκρότηση μιας ισχυρής κυβέρνησης, η οποία θα εξασφαλίζει στους μεν την ειρήνη σε βάρος της ελευθερίας και στους δε την κυριαρχία χωρίς πολλούς κινδύνους.

Γνωρίζω καλά ότι οι αναρχικοί τρομοκράτες (εκείνοι οι λίγοι που υπάρχουν) απορρίπτουν κάθε οργανωμένο τρόπο, που ασκείται από πληρωμένα όργανα βάσει των διαταγών μιας κυβέρνησης και θα ήθελαν οι μάζες να θανατώσουν οι ίδιες τους εχθρούς τους. Αλλά αυτό δεν θα έκανε τίποτ' άλλο από το να χειροτερεύσει την κατάσταση. Ο τρόμος μπορεί να αρέσει στους φανατικούς, αλλά ταιριάζει προπάντων στους πραγματικά κακούς, τους διψασμένους για χρήμα και αίμα. Και δεν χρειάζεται να εξιδανικεύουμε τη μάζα, παρουσιάζοντάς την σαν αποτελούμενη από απλούς ανθρώπους, οι οποίοι μπορεί να προβαίνουν σε κάποιες ακρότητες, αλλά εμφορούνται πάντοτε από καλές προθέσεις. Οι μπάτσοι και οι φασίστες υπηρετούν τους μπουρζουάδες, αλλά προέρχονται από τη μάζα!

Ο Φασισμός μάζεψε πολλούς εγκληματίες κι έτσι, μέχρι ενός βαθμού, ξεκαθάρισε προκαταβολικά το πλαίσιο μέσα στο οποίο θα πραγματοποιηθεί η επανάσταση· αλλά δεν πρέπει να θεωρήσουμε ότι όλοι οι Ντουμίνι και Τσεζαρίνο Ρόσι είναι φασίστες. Υπάρχουν εκείνοι που για κάποιον λόγο δε θέλουν, ή δεν μπορούν να γίνουν φασίστες· αλλά είναι διατεθειμένοι να κάνουν στο όνομα της «επανάστασης», εκείνο που οι φασίστες κάνουν στο όνομα της «πατρίδας». Κι έτσι, όπως οι κακοποιοί σ' όλα τα καθεστώτα είναι πάντοτε έτοιμοι να τεθούν στην υπηρεσία των νέων καθεστώτων και να γίνουν τα πιο αφοσιωμένα τους όργανα, οι φασίστες του σήμερα μπορεί να σπεύσουν να δηλώσουν αύριο αναρχικοί, κομμουνιστές ή ότι άλλο τους καπνίσει, προκειμένου να συνεχίσουν να έχουν δύναμη και να ικανοποιούν τα ταπεινά τους ένστικτα. Και

αν δεν μπορούν να το καταφέρουν στις χώρες τους επειδή είναι γνωστοί και σταμπαρισμένοι, πηγαίνουν και κάνουν αλλού τους επαναστάτες και προσπαθούν ν' αναδειχθούν παρουσιαζόμενοι σαν οι πιο βίαιοι, οι πιο «ενεργητικοί» σε σχέση με τους άλλους, αντιμετωπίζοντας σαν μετριοπαθείς, καθυστερημένους, «πυροσβέστες», αντεπαναστάτες, εκείνους που αντιλαμβάνονται την επανάσταση ως ένα μεγάλο έργο καλοσύνης και αγάπης.

Σαφώς η επανάσταση πρέπει ν' αμυνθεί και να εξελιχθεί με μια αμείλικτη λογική· αλλά δεν πρέπει και δεν μπορεί ν' αμυνθεί με μέσα που αντιφάσκουν με τους σκοπούς της.

Το μεγαλύτερο αμυντικό μέσο της επανάστασης παραμένει πάντοτε η αφαίρεση από τους μπουρζουάδες των οικονομικών μέσων της κυριαρχίας, ο εξοπλισμός των πάντων (μέχρις ότου να μπορέσουν όλοι να πετάξουν τα όπλα σαν παιχνίδια άχρηστα και επικίνδυνα) και το ενδιαφέρον του πληθυσμού, στην πλειονότητα του, για τη νίκη.

Αν, προκειμένου να νικήσουμε, θά 'πρεπε να στήσουμε κρεμάλες στις πλατείες, θα προτιμούσα να χάσουμε.

[Από το Άρθρο «Ο ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΟΣ ΤΡΟΜΟΣ», που πρωτοδημοσιεύθηκε στο περιοδικό «Pensiero e Volonta», νο 19, την 10η Οκτώβρη του 1924]

Πηγή: «Εργαστήρι Ελευθεριακής Κουλτούρας»